

کرونولوژی

یکصد و هیجده ساله نفت ایران

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۳۴	۱۸۵۵
زمین شناس انگلیسی بنام لوفتس «Loftus» برای نخستین بار جهت کشف نفت در ایران شروع بفعالیت کرد.	
۱۲۵۱	۱۸۷۲
هنگامیکه میرزا حسین خان سپهسالار صدر اعظم ایران بود امتیازی برای مدت هفت سال به بارون - جولیس رویتر Baron Julius de Reuter داده شد که شامل حق مخصوص و امتیاز انحصاری در تمام ایران برای کشف و استخراج معادن زغال سنگ و آهن و مس و سرب و نفت و کلیه منابع صنعتی کشور بغير از معادن طلا و نقره، که ملك خالص دولت محسوب میگردد بود. علاوه بر آن در این امتیاز موادی مربوط بساختمان راه آهن و تراموای و ایجاد بانك ملی برای همین مدت گنجانیده شده بود.	

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۵۱	۱۸۷۲
<p>بموجب این قرارداد و امتیازنامه، دولت ایران پانزده درصد از منافع خالص هر یک از محصولات معدنی را پس از شروع بهره برداری دریافت می نمود. این امتیاز بی سابقه و تسلیم کامل کلیه منابع کشور به بیگانگان بعلت مخالفت شدید دولت روسیه از طرفی و افکار عمومی و رجال وقت از طرف دیگر در سال ۱۸۷۴ لغو گردید.</p>	
۱۲۵۶	۱۸۷۷
<p>بموجب فرمانی که توسط ناصرالدین شاه بامضاء رسید مالکیت معادن مس، سرب، کات کبود، ذغال سنگ و نفت کویر خوریان در سمنان بشخصی بنام حاج علی اکبر امین معادن واگذار گردید.</p>	
۱۲۶۳	۱۸۸۴
<p>یک شرکت انگلیسی بنام هوتز «Hots» که بتجارت واردات و صادرات مشغول و مرکز در بوشهر بود امتیازی برای استخراج نفت دالکی واقع در نزدیکی بوشهر از دولت ایران تحصیل کرد. این شرکت چاهی حفر نمود که چندان عمیق نبود و چون به نتیجه نرسید از این کار صرف نظر کرد و حقوق خود را واگذار نمود.</p>	
۱۲۶۸	۱۸۸۹
<p>پس از الغای امتیاز ۱۸۷۲ بارون جولیبوس رویتر وی از دعاوی خود دست برداشت تا اینکه مذاکراتی بین امین السلطان و سر دراموند وولف Sir. H. Drummond</p>	

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۶۸	۱۸۸۹
<p>wolff وزیر مختار وقت انگلیس در ایران آغاز گردید و بالنتیجه امتیاز دیگری بنام امتیاز بانک شاهنشاهی مبنی بر تأسیس بانک شاهنشاهی و استخراج معادن از جمله نفت در این سال به رویتر داده شد، که دولت ایران از منافع خالص آن سالی ۱۶ درصد اخذ مینمود.</p>	
۱۲۶۹	۱۸۹۰
<p>بانک شاهنشاهی با تحصیل اجازه از دولت ایران حقوقی را که برای استخراج و بهره برداری معادن ایران داشت بیک شرکت انگلیسی بنام شرکت معادن ایران The Persian Mining Corporation واگذار نمود. زمین شناسان شرکت در سمنان و دالکی و همچنین در جزیره قشم بکاوش پرداختند. در دالکی و قشم برای اولین بار در ایران دستگاههای حفاری جدید بکار افتاد. در دالکی چاهی بعمق ۲۷۰ متر و در قشم چاه دیگری بعمق ۲۵۰ متر حفر شد که به نتیجه نرسید. امتیاز این شرکت پس از چند سال کاوش در ایران بعلت کمی سرمایه و گرانی حمل و نقل در رأس موعد ده ساله طبق ماده یازده قرارداد حق استخراج معادن خود بخود لغو گردید.</p>	

سال میلادی	سال شمسی	
۱۸۹۲	۱۲۷۱	در اوایل این دهه يك هیئت علمی فرانسوی بسرپرستی شخصی بنام ژاک دو مورگان-Jacques Des Morgan باستان شناس فرانسوی که سالها در شوش مشغول کاوش برای کشف آثار باستانی بود گزارش مفصلی در باره وجود نفت در غرب و جنوب غربی ایران نوشت که در فوریه سال ۱۸۹۲ در مجله‌ای بنام Annales Des Mines انتشار یافت و توجه سرمایه‌داران بزرگ را بخود معطوف داشت.
۱۸۹۶	۱۲۷۵	در ژانویه این سال فرمانی بامضاء ناصرالدین شاه رسید که بموجب آن اجازه استخراج نفت در محال ثلاثه، تنکابن، کچور و کلارستاق «مازندران» به محمد-ولیعخان خلعتیری واگذار گردید.
۱۸۹۹	۱۲۷۸	در دوره سلطنت مظفرالدین شاه و هنگام صدارت میرزا علی اصغر امین السلطان دو نفر از سرمایه‌داران روسی امتیازی برای استخراج معادن محال قراچه داغ آذربایجان تحصیل کردند. در این امتیاز حق کاوش انحصاری در معادن قراچه داغ برای مدت ده سال بآنها واگذار شده بود. و چون معادن نفت استثناء نشده بودند روسها مدعی بودند که معادن نفت هم جزو امتیاز بوده است.

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۷۸	۱۸۹۹
<p>پس از سپری شدن ده سال اول، مدت کاوش برای سه سال تمدید شد و بعد صاحبان امتیاز بدولت اطلاع دادند که هشت نوع معدن مختلف را کشف و مورد بهره برداری قرار داده اند. این امتیاز نامه هم پس از انعقاد عهدنامه ایران و شوروی در سال ۱۹۲۱ میلادی لغو شد.</p>	
۱۲۷۹	۱۹۰۰
<p>یکنفر ارمنی ایرانی بنام کتابچی خان که در آن زمان متصدی اداره گمرک ایران بود مقاله‌ی مورگان را در باره وجود نفت در ایران خواند و چون در مسافرت‌های خود بنقاط مختلف غرب کشور از آثار سطحی نفت مطلع گردیده بود، از وجود منابع نفت در ایران اطمینان حاصل کرد.</p>	
<p>کتابچی خان در سفر خود به پاریس با وزیر مختار انگلیس سرهانری دراموند و ولف ملاقات و در باره این مقاله و وجود نفت در ایران مذاکراتی بعمل آورد. سرهانری وعده کرد که با سرمایه داران در این باره وارد مذاکره شود. بعداً سرهانری کتابچی خان را با داری آشنا نمود و کتابچی خان داری را به سرمایه گذاری جهت استخراج نفت در ایران تشویق کرد.</p>	
۱۲۸۰	۱۹۰۱
<p>ویلیام ناگس داریسی William Knox D'arcy که یک میلیونر استرالیائی انگلیسی الاصل بود در ۴۸ مه این سال با کوششهای مجدانه وزیر مختار انگلیس امتیاز اکتشاف و استخراج نفت در تمام ایران با استثنای پنج ایالت شمالی (آذربایجان - کیلان - استرآباد -</p>	

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۸۰	۱۹۰۱

خراسان شمالی - مازندران) را که زیر نفوذ روسها بود برای مدت شصت سال از تاریخ امضاء قرارداد بدست آورد (این امتیاز شامل حق انحصاری لوله کشی نیز بود).

شانزده در صد از منافع خالص حاصله از این امتیاز عاید دولت ایران می گردید. جالب این است که خودداری هیچوقت بایران نیسآمد. این امتیاز نامه را شخصی بنام ماریوت Marriot بوکالت از طرف او امضاء نمود. از طرف دولت ایران مظفرالدین شاه - اتابك - میرزا نصرالله خان مشیرالدوله پدر حسن پیرنیای مشیرالدوله و حسین پیرنیای موتمن الملک و نظام الدین غفاری مهندس الممالک قرارداد را امضاء نمودند که بعداً در دفاتر دیوانی به ثبت رسید.

چند ماه پس از امضاء امتیازنامه داری عدهای	۱۲۸۱	۱۹۰۲
---	------	------

حفار تحت سرپرستی رینولدز «G. B. Reynolds» در شمال ناحیه قصر شیرین در محلی موسوم به چاه سرخ (که در سال ۱۹۱۳ بدولت عثمانی واگذار گردید) اولین چاه نفت را حفر کردند.

در تابستان ۱۹۰۳ این چاه در عمق ۵۰۷ متری بگاز و قدری هم نفت برخوردار کرد. چاه دوم نیز در همین ناحیه در عمق مشابه به نفت رسید و ابتدا روزی ۳۰ تن نفت تولید میکرد و بعداً به روزی ۲۵ تن تقلیل یافت.

در این وقت محقق گردید که بعلت بعد مسافت

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۸۱	۱۹۰۲
بین چاه سرخ و خلیج فارس و قلت میزان تولید ادامه عملیات مقرون بصره نیست لذا داری از ادامه عملیات در این ناحیه صرف نظر کرد و متوجه مناطق جنوبی ایران گردید.	
۱۲۸۲	۱۹۰۳
در این سال « اولین شرکت بهره برداری » The First Exploitation Co. Ltd. با سرمایه ۶۰۰ هزار لیره توسط داری تشکیل گردید.	
تا آن موقع داری در حدود ۳۰۰ هزار لیره از جیب خود خرج کرده و حاضر به صرف سرمایه بیشتر در این راه نبود لذا در صد یافتن راهی برای جلب کمک و مساعدت دیگران بر آمد.	
۱۲۸۴	۱۹۰۵
در این سال شرکت جدیدی بنام سندیکای امتیازات Concessions Syndicate با مسئولیت محدود بکمک شرکت نفت برمه و مدیریت داری در شهر گلاسکو تشکیل گردید، که سهام بهره برداری اولیه و امتیاز نامه داری را تصاحب و سرمایه مناسبی هم برای ادامه عملیات در ایران تهیه نمود. اولین اقدام این شرکت (۱۹۰۶-۱۹۰۷) متوقف نمودن فعالیت‌های حفاری در ناحیه چاه سرخ بود. بموجب تصمیم شرکت وسائل حفاری به ناحیه‌ای بنام « مامابتین » در نزدیکی رامهرمز واقع در شمال اهواز منتقل گردید. در این محل دو حلقه چاه آزمایشی تحت نظر مهندس رینولدز و حفاران کانادایی حفر گردید که اولی در عمق ۶۶۱ متری و دومی در عمق ۵۹۱ متری بدون اخذ نتیجه‌ها شدند.	

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۰۸	۱۲۸۷	در ۲۶ ماه مه اولین چاه نفت (چاه شماره یک میدان نفتون مسجد سلیمان) در عمق ۳۶۰ متری (۱۱۹۰ پا) به نفت برخورد کرد و برای اولین بار وجود نفت بمقدار قابل ملاحظه ای در ایران به ثبوت رسید. این درست هنگامی بود که داریسی از پیدا کردن نفت بمقدار تجارتمی مأیوس شده و دستور متوقف نمودن عملیات را صادر کرده بود ولی ادامه عملیات حفاری بوسیله رینولدز موجب کشف نفت گردید. چاه دوم که ده روز پس از چاه اول به نفت رسید ۳۰۷ متر عمق داشت و بدین جهت عمق قشر طبقه نفت ده مسجد سلیمان بالغ بر ۳۰۰ متر برآورد شد.
۱۹۰۹	۱۲۸۸	✱ با کشف نفت بمقدار معتنا بهی در جنوب کشور مشکلات مالی حل گردید. در ماه آوریل شرکت نفت ایران و انگلیس Anglo Persian Oil Company با سرمایه دو میلیون لیره که نصف آن پرداخت نشده بود بجای شرکت سندیکای امتیازات در لندن ثبت و تشکیل گردید - ۹۷۰/۰۰۰ سهم یک لیره ای این شرکت متعلق بشرکت نفت برمه و بقیه ۳۰/۰۰۰ سهم ببخش خصوصی فروخته شد. ریاست هیئت مدیره شرکت به لرد استراتکونا Lord Strathcona و مدیریت عامل آن به چارلز گرینوی Charles Greenway محول گردید و داریسی به عضویت هیئت مدیره شرکت مذکور انتخاب و منصوب گردید.
		✱ در اوایل سال مذکور شرکت نفت بختیاری بامسئولیت محدود تأسیس گردید. ۳ درصد از سرمایه

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۰۹	۱۲۸۸	۴۰۰/۰۰۰ لیبرای این شرکت توسط خوانین بختیاری و بقیه از طرف شرکت نفت ایران و انگلیس پرداخت شده بود .
		☆ شرکت نفت ایران و انگلیس قراردادی باشیخ- خزعل منعقد و یک میل مربع از اراضی آبادان را برای ایجاد پالایشگاه آبادان از او خریداری نمود . بموجب قرارداد دیگری حفاظت منطقه آبادان در مقابل پرداخت حق الزحمه بمعهد شیخ خزعل محول گردید .
۱۹۱۰	۱۲۸۹	ساختمان پالایشگاه آبادان (که مدت سه سال بطول انجامید) در این سال آغاز شد . ظرفیت اولیه پالایشگاه آبادان ۱۲۰/۰۰۰ تن در سال بود که بعدها بتدریج میزان ظرفیت آن افزایش یافت و تا سال ۱۹۲۰ به یک میلیون تن در سال رسید .
۱۹۱۱	۱۲۹۰	☆ ساختمان اولین خط لوله از مسجد سلیمان به آبادان پبایان رسید . تلمبه های نصب شده در این خط از نوعی بودند که بابخار آب کار میکردند . ظرفیت روزانه تلمبه ها ۴/۰۰۰ بشکه و حدا کثر فشار آن ۸۰۰ پوند بر اینچ مربع بود . ظرفیت سالانه این خط ۴۰۰/۰۰۰ تن و قطر آن بین ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر بود .
۱۹۱۲	۱۲۹۱	☆ اولین نفتی که از معادن جنوب ایران استخراج شده بود بشکل خام صادر گردید . مقدار آن ۴۳/۰۰۰ تن بود که سال بعد به ۸۱/۰۰۰ تن و در سال ۱۹۱۴ به ۲۷۴/۰۰۰ تن و تا سال ۱۹۲۰ میزان تولید نفت خام به ۱/۳۸۵/۰۰۰ تن رسید .

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۹۱	۱۹۱۲
<p>✧ سفارش اولین دستگام پالایشگاه آبادان داده شد.</p> <p>✧ پس از مدت‌ها کاوش در منطقه اهواز اقدام بحفاری گردید ولی چون نتیجه‌ای بدست نیامد عملیات متوقف گردید (وجود نفت بمیزان قابل ملاحظه بعد از سال ۱۹۵۹ در این منطقه مسلم گردید.)</p>	
۱۲۹۳	۱۹۱۴
<p>✧ بعلت کمی سرمایه ، شرکت نفت ایران وانگلیس بادولت انگلیس وارد مذاکره شد و از وزارت دریاداری تقاضای مساعدت نمود که بیدرنگ از طرف سروینستون چرچیل کمیته‌ای بریاست دریاسالار اسلید Admiral Slade و عضویت پرفسور سر جان کادمن Sir John Cadman و دو نفر دیگر تعیین گردید که جهت بررسی منابع نفتی به ایران عزیمت و گزارشی در این باره تهیه نماید . این کمیته پس از سه ماه تحقیق در ایران گزارشی تنظیم و تسلیم نمود . سروینستون چرچیل بر اساس این گزارش نطقی در مجلس نمایندگان انگلیس ایراد و ضمن آن سیاست نفتی دولت را تشریح نمود .</p> <p>در این سال مجلس نمایندگان انگلستان بدولت اجازه داد که قسمتی از سهام شرکت نفت ایران و انگلیس را خریداری نماید . بعداً قراردادی بین دولت انگلیس و شرکت مزبور منعقد گردید . بموجب آن شرکت نفت ایران وانگلیس نفت مورد احتیاج نیروی دریائی انگلستان را بقیمتی در حدود یک چهارم بهاء تأمین می نمود .</p> <p>ضمناً حق تعیین و انتصاب دونفر از اعضاء هیئت</p>	

سال شمسی	سال میلادی	
۱۲۹۳	۱۹۱۴	مدیره بادولت انگلیس بود. بدین ترتیب دولت انگلیس مبلغ دومیلیون و دوست هزار لیره در شرکت نفت ایران و انگلیس سرمایه گذاری نمود و اکثریت سهام شرکت (۵۱٪) و حقوق و در هیئت مدیره آنرا بدست آورد و موفق شد که بیک منبع ارزان و دائمی نفت برای نیروی دریائی خود دسترسی پیدا کند.
۱۲۹۵	۱۹۱۶	بامر دولت قرارداد بین وزیر امور خارجه دولت شاهنشاهی از یکطرف و مسیو مددیویچ خوشتایار تبعه روسیه از طرف دیگر در خصوص استخراج نفت و گاز طبیعی در حوزة کیلان، مازندران، استرآباد بمدت هفتاد سال منعقد گردید. این امتیاز بتصویب مجلس نرسیده بود.
۱۲۹۶	۱۹۱۷	در این سال قراردادی بین محمد ولیخان خلعتبری که بموجب فرمان ۱۸۹۶ ناصرالدینشاه اجازه استخراج نفت سه ناحیه در مازندران باو داده شده بود از طرفی و شخصی بنام خوشتایار تبعه روسیه از طرف دیگر منعقد شد. بموجب این قرار داد خوشتایار مأمور اجرای امتیازنامه محمد ولیخان خلعتبری گردید.
۱۲۹۹	۱۹۲۰	در ماه مه شرکت نفت ایران و انگلیس شرکت تسابعه ای بنام شرکت نفتهای شمال ایران The North Persian Oil Co. با سرمایه سه میلیون لیره تشکیل داد که در لندن به ثبت رسید. شرکت نفت ایران و انگلیس امتیاز خوشتایار را بانضمام فرمان صدراعظم در ازای یکصد هزار لیره نقد و وعده پرداخت

سال شمسی	سال میلادی
۱۲۹۹	۱۹۲۰
<p>مبلغ بیشتری درآینده خریداری کرد. مدیران این شرکت عبارت بودند از: سرچارلز گرینوی-Sir Charles Greenway، رابرت واتسن Robert watson - وژاکلی Djakelly. خوشتایار نیز یکی از مدیران شرکت نفتهای شمال بود.</p>	
<p>☆ در ماه نوامبر شرکت نفت ایران و انگلیس نماینده‌ای بتهران فرستاد که با دولت مذاکره کرده و امتیاز نفت را در استانهای خراسان و آذربایجان که جزو امتیاز خوشتایار نبود بدست آورد و ضمناً دولت را به تأیید امتیاز خوشتایار تشویق نماید.</p>	
۱۳۰۰	۱۹۲۱
<p>☆ از ابتدای امتیاز داری (۱۹۰۱) تا این سال روابط شرکت با دولت ایران توسط سفارت انگلیس انجام میشد ولی در این سال شرکت اداره‌ای در تهران تأسیس نمود و نماینده‌ای به تهران فرستاد که رابط بین دولت و شرکت گردید.</p>	
<p>☆ خط لوله جدیدی بقطر ۳۰ سانتیمتر بین مسجد سلیمان و آبادان کشیده شد.</p>	
۱۳۰۱	۱۹۲۲
<p>☆ در ماه اوت نماینده شرکت نفت سینکلر Sinclair Oil Company وارد تهران شد و با تسلیم شرایطی بدولت ایران برای تحصیل امتیاز نفت شمال اقداماتی نمود. پس از مذاکرات زیاد امتیاز پنج استان شمال باستانهای کیلان در دسامبر ۱۹۲۳ بشرکت سینکلر واگذار گردید.</p>	

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۲۳	۱۳۰۲	☆ اولین چاه در نفت شاه به نفت رسید.
۱۹۲۴	۱۳۰۳	☆ خط آهن کوتاهی بین درخزینه و مسجد سلیمان ساخته شد که محمولات شرکت نفت را پس از حمل آنها از آبادان به درخزینه با وسایل آبی روی رود کارون باراه آهن به مسجد سلیمان میبردند.
		☆ در این سال خوشتایار ازاھالی شوروی که قبلاً هم امتیاز استخراج معادن گاز و نفت حوزه گیلان-مازندران و استرآباد را بدست آورده بود شرکتی برای استخراج معدن نفت خوریان که فرمان آن قبلاً توسط ناصرالدینشاه امضاء و در سال ۱۹۲۳ به ثبت رسیده بود تشکیل داد.
		سرمایه این شرکت پنجاه میلیون ریال و یک سوم آن پرداخت شده بود. هیئت مدیره این شرکت مرکب از سه نفر روسی و چهار نفر ایرانی بود.
۱۹۲۶	۱۳۰۵	☆ نخستین چاه پازنان واقع در جنوب شرقی آغاچاری در سال ۱۳۰۵ و چاههای دوم و سوم و چهارم طی سالهای ۱۳۱۶-۱۳۱۰ حفر گردید ولی جز گاز طبیعی چیزی عاید نشد.
		☆ عملیات حفاری در آغاچاری آغاز گردید (۱۳۰۵) و چاه شماره ۳ این ناحیه در سال ۱۳۱۷ به نفت رسید.
۱۹۲۷	۱۳۰۶	☆ میدان نفتی هفتکل که در ۵۸ کیلومتری

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۲۷	۱۳۰۶	جنوب شرقی مسجد سلیمان واقع و دومین میدان نفتی شرکت نفت ایران وانگلیس بود کشف گردید.
۱۹۲۸	۱۳۰۷	✦ میدان نفتی کچساران کشف گردید (در سال ۱۳۱۵ حفاری در این میدان از سر گرفته شد و از سال ۱۳۳۳ بعد برنامه‌های وسیعی برای توسعه این میدان تنظیم گردید).
۱۹۳۰	۱۳۰۹	✦ ظرفیت تصفیه سالانه پالایشگاه آبادان به ۵ میلیون تن افزایش داده شد.
		✦ خط لوله‌ای از هفتکل به کوت عبدالله کشیده شد که بخط لوله‌ای که از مسجد سلیمان به آبادان امتداد داشت متصل گردید.
۱۹۳۱	۱۳۱۰	✦ عده کارکنان شرکت نفت ایران و انگلیس در این سال بالغ بر بیست هزار نفر گردید.
		مذاکرات دولت ایران ببا شرکت سابق برای تجدید نظر در قرارداد داری به نتیجه نرسید و بانامه تقی زاده وزیر دارائی وقت بشرکت، در تاریخ ۲۷ نوامبر سال مزبور قرارداد داری توسط دولت ایران لغو گردید.
۱۹۳۳	۱۳۱۲	در تاریخ هفتم خردادماه قرارداد جدیدی پس از مذاکرات بین نمایندگان دولت ایران و نمایندگان شرکت در تهران باامضاء رسید که گرچه در سالهای اول اجرای آن ظاهراً درآمد ایران نسبت به سابق افزایش می یافت ولی از بسیاری جهات بدتر از قرارداد داری بود. بموجب

سال شمسی	سال میلادی
۱۳۱۲	۱۹۳۳
قرارداد جدید مدت امتیاز ۶۰ سال بود. و بدین ترتیب ۳۲ سال بر مدت امتیاز سابق افزوده شد.	
۱۳۱۳	۱۹۳۴
حفاری در منطقه نفت سفید در این سال آغاز شد و بکشف گاز منجر گردید.	
۱۳۱۴	۱۹۳۵
✱ پالایشگاه کرمانشاه با ظرفیت سالانه یکصد هزار تن افتتاح گردید.	
✱ خط لوله ای بقطر ۷ سانتیمتر ونیم و بطول ۲۳۰ کیلومتر بین نفتشاه - کرمانشاه احداث گردید.	
✱ بهره برداری از میدان نفتشاه آغاز گردید.	
✱ کلمه پرشیان Persian در نام - Anglo Persian Oil Company تبدیل بایران IRANI IN گردید.	
۱۳۱۶	۱۹۳۷
✱ در ژانویه این سال بموجب قانونی که بتصویب مجلس رسید حق انحصاری تفحص و تجسس و استخراج نفت در قسمتی از شرق و شمال شرقی ایران برای مدت ۶۰ سال به شرکت نفت آمریکا و ایران (امیرانین) Amiranian Oil Company واگذار گردید. شرکت مزبور وابسته بشرکت نفت Seaboard Oil Company بود. این شرکت در مدت دو سال کاوشهایی نمود و بعداً بدولت اطلاع داد که مایل بادامه کار نمیشد.	
✱ میدان نفتی لالی واقع در شمال مسجد سلیمان کشف گردید.	
۱۳۱۷	۱۹۳۸
✱ برای اولین بار وجود نفت با حفر چاه شماره ۵ نفت سفید در این منطقه بشبوت رسید.	

سال میلادی   سال شمسی

- ✧ در منطقه آغاچاری نفت کشف گردید.
- ✧ اولین خط لوله نفت تصفیه شده با کمک مهندسين ایرانی بین آبادان و اهواز ایجاد گردید. قطر این لوله ۴ اینچ و دارای یک تلمبه خانه بود و ظرفیت تقریبی آن به یکصد هزار تن در سال میرسد. این لوله ۱۲۱ کیلو متری مواد نفتی را از پالایشگاه آبادان به اهواز میرساند.
- در آوریل این سال طبق قانون مصوبه مجلس حق انحصاری کشف معادن برای مدت سه سال در دو ناحیه معین شمالی و جنوبی بیک شرکت هلندی بنام الگمینا کسپلوراتی ماتشاپای - *Algemeene Exploratie Maatsc' appij* واگذار گردید. در ناحیه شمالی امتیاز گیرنده حق جستجوی هر گونه معدنی را دارا بود اما در ناحیه جنوبی معادن نفت و خاک سرخ استثناء شده بود. شرکت مزبور بسبب شروع جنگ جهانی دوم از تعقیب عملیات خود صرف نظر کرد. در این امتیاز برای اولین بار اصل پنجاه درصد حق الامتیاز قبول گردید.
- ✧ خط لوله بین گچساران و آبادان بطول ۲۶۴ کیلومتر و قطر ۳۰ سانتیمتر ونیم ایجاد گردید.
- ✧ خط لوله ای بقطر ۲۵ الی ۳۰ سانتیمتر بین گچساران و نقطه ای بین اهواز و شوشتر ایجاد گردید.
- ✧ اولین محموله نفت آغاچاری بوسیله خط لوله به آبادان فرستاده شد.

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۴۴	۱۳۲۳	☆ دومین خط لوله مواد نفتی بقطر ۶ اینچ، بطول ۱۲۱ کیلومتر و ظرفیت ۲۵۰ هزار تن بموازات لوله قبلی بین آبادان و اهواز کشیده شد.
۱۹۴۶	۱۳۲۵	☆ اولین چاه در میدان لالی حفر و بنفت رسید.
۱۹۴۷	۱۳۲۶	☆ خط لوله بهره برداری بقطر ۲۵ سانتیمتر و نیم الی ۳۰ سانتیمتر و نیم بین لالی و مسجد سلیمان ایجاد و بخط لوله مسجد سلیمان متصل گردید.
۱۹۴۹	۱۳۲۸	☆ شرکت سهامی اکتشاف نفت ایران (در بهمن ماه این سال) تأسیس و بدنبال آن در سراسر کشور عملیات اکتشافی نفت آغاز گردید.
۱۹۵۰	۱۳۲۹	☆ يك قرار داد الحاقی که بر اساس قرارداد سال ۱۹۳۳ و مکمل آن بود در نتیجه مذاکراتی که در زمان صدارت ساعد انجام گرفت باامضاء رسید. بموجب این قرارداد حق الامتیاز هر تن نفت از چهار شلینک به شش شلینک و مالیات از ۹ پنس به یک شلینک و ۹ پنس افزایش یافت. همچنین مقرر گردید که حق ایران از ذخایر عمومی شرکت که قرار بود در خاتمه امتیاز پرداخت گردد بطور سالانه کارسازی شود. این قرارداد پس از تسلیم بمجلس و مخالفت شدید نمایندگان و گزارش کمیسیون نفت مبنی بر عدم تأمین کامل حقوق ایران در نفت جنوب توسط کابینه سپهبد رزم آراء پس گرفته شد.

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۵۱	۱۳۳۰	☆ تحت رهبریهای خردمندان شاهنشاه آریامهر اصل ملی شدن صنعت نفت ایران در تاریخ ۲۹ اسفندماه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.
		☆ کمیسیون نفت طرح نه ماده‌ای اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت را تقدیم مجلس کرد. بموجب این قانون دولت بایستی از شرکت نفت ایران وانگلیس خلع ید نماید و هیئتی برای رسیدگی و تعیین مطالبات و دعاوی طرفین تشکیل گردد.
		☆ دستگاه عظیم تصفیه بنام کاتالیتیک که ساختمان آن چهار سال طول کشیده بود بکار افتاد.
		☆ در ۱۸ ژوئن حفر اولین چاه اکتشافی در ناحیه البرز قم شروع شد.
		☆ قانون اجرای ملی شدن صنعت نفت و تشکیل شرکت ملی نفت ایران بتصویب رسید.
۱۹۵۳	۱۳۳۲	☆ چاه شماره ۳ البرز قم بنفت رسید.
۱۹۵۴	۱۳۳۳	☆ قرارداد « فروش نفت و گاز به کنسرسیوم » از تاریخ ۷ بانماه ۱۳۳۳ پس از توشیح ملوکانه بموقع اجرا درآمد. این قرارداد بین دولت ایران و شرکت ملی نفت ایران از یکطرف و شرکت نفتی بزرگ (کنسرسیوم نفت ایران) منعقد گردید. دوره اصلی قرارداد ۲۵ سال و برای سه دوره « ۵ » ساله قابل تمدید میباشد. مساحت ناحیه قرارداد بر ۲۵۴/۱۱۲ کیلومتر مربع بالغ میگردد. انجام عملیات نفتی در حوزه قرارداد توسط دو شرکت

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۵۴	۱۳۳۳	عامل موسوم به «شرکت سهامی اکتشاف و تولید نفت ایران» و «شرکت سهامی تصفیه نفت ایران» انجام میگیرد.
۱۹۵۵	۱۳۳۴	☆ بموجب قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران سهام شرکت سهامی نفت ایران بشرکت ملی نفت ایران منتقل و با تغییراتی که در اساسنامه آن بعمل آمد مأمور انجام کلیه عملیات اکتشافی شرکت ملی نفت گردید. ☆ در ۱۵ آبانماه سال مذکور ایجاد خط لوله سراسری آبادان - تهران بتصویب شورای عالی نفت رسید.
		☆ در ۱۹ اردیبهشت ماه این سال طبق موافقتی که قبلا بین دولت ایران و کنسرسیوم نفت بعمل آمد - سهام الشر که هر یک از پنج شرکت اصلی آمریکائی عضو کنسرسیوم بچند شرکت دیگر آمریکائی معروف به گروه ایریکن منتقل و بین آنها تقسیم گردید. ☆ ساختمان خط لوله ازنا - تهران آغاز گردید.
۱۹۵۶	۱۳۳۵	☆ در این سال حفاری در ناحیه اهواز از سر گرفته شد. چاه ششم آزمایشی اهواز در عمق ۲۳۶۴ متر بطور مهبیبی آتش گرفت که فرونشاندن آن ۶۰ روز بطول انجامید. ☆ چاه شماره ۵ البرز قم فوران نمود.
۱۹۵۷	۱۳۳۶	☆ قانون نفت بتصویب رسید. بموجب این قانون بشرکت ملی نفت ایران اختیار داده شد که برای جلب سرمایه های خارجی بیشتر با انعقاد قراردادهای نفت بپردازد. ☆ ایتالیا از طریق مؤسسه نفت دولتی آجیپ با شرکت ملی نفت ایران برای اولین بار در خاور میانه قراردادی بر مبنای مشارکت منافع (۲۵-۷۵ بنفع ایران) منعقد نمود

سال شمسی	سال میلادی	
۱۳۳۶	۱۹۵۷	<p>(سیرپ). مدت قرارداد ۲۵ سال از تاریخ فروش بوده و برای سه دوره پنجساله قابل تمدید میباشد. مساحت ناحیه مورد قرار داد بر ۲۲/۷۰۰ کیلومتر مربع بالغ میگردد.</p> <p>✱ بهره برداری از خطوط لوله نفت آبادان - تهران در شهریور ماه این سال آغاز و در ۲۹ اسفند ۱۳۳۶ بدست اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید. در ۲۰ اسفندماه همین سال خط لوله نفت ازنا - اصفهان شروع بکار کرد.</p>
۱۳۳۷	۱۹۵۸	<p>✱ از بدو اجرای قرارداد کنسرسيوم، مواد تصفیه شده در خلیج فارس بهای اعلان شده Product Posting نداشت ولی از تاریخ ۸ خرداد ماه اینسال برای مواد تصفیه شده در خلیج فارس و آبادان بهای اعلان شده تعیین گردید.</p> <p>✱ در اردیبهشت ماه این سال دومین قرارداد مشارکت بر مبنای ۲۵-۷۵ با شرکت نفت پان آمریکن منعقد گردید و شرکت ایپاک بوجود آمد. مساحت ناحیه قرارداد ایپاک ۱۴/۶۰۰ کیلومتر مربع و مدت آن ۲۵ سال از تاریخ شروع بهره برداری و برای سه دوره ۵ ساله قابل تمدید میباشد.</p> <p>✱ ساختمان تأسیسات مرکز بارگیری جزیره خارک شروع گردید.</p> <p>✱ منطقه آغا جاری موفق شد که پس از چهارده سال (از سال ۱۹۴۵) نخستین میلیارد بشکه نفتخام را تولید نماید.</p> <p>✱ در مهرماه سال مذکور حفاری چاه شماره ۱۶ هواز</p>

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۵۸	۱۳۳۷	ادامه یافت و در سال ۱۳۳۸ عمق این چاه به ۴۰۲۹ متر رسید، که عمیق ترین چاه نفت تا آن تاریخ در خوزستان بود.
		<p>✧ احداث خط لوله تهران - رشت آغاز گردید</p> <p>✧ امور تأسیسات غیر صنعتی آبادان بشرکت ملی نفت ایران تحویل گردید.</p>
		<p>✧ انجمن نفت ایران تشکیل شد و اساسنامه آن به ثبت رسید.</p>
۱۹۵۹	۱۳۳۸	<p>✧ حفاری اولین چاه شرکت نفت ایران و ایتالیا (سیریب) در ۸ شهریور ماه این سال آغاز گردید. این اولین چاهی بود که در فلات قاره ایران در خلیج فارس حفر می گردید.</p>
		<p>✧ در این سال میدان گاز سراچه توسط شرکت ملی نفت ایران کشف گردید.</p>
۱۹۶۰	۱۳۳۹	<p>✧ ساختمان مرکز بارگیری جزیره خارک با تمام رسید و شاهنشاه آریامهر مرکز بارگیری نفتخام جزیره خارک را افتتاح فرمودند. اولین نفتکش حامل نفتخام گچساران در تاریخ ۳ اوت این سال اسکله خارک را ترک کرد.</p>
		<p>✧ مراسم آغاز ساختمان آزمایشگاههای عملیات نفتی در پیشگاه علیاحضرت شهبانوی ایران در آوریل سال مذکور انجام گرفت.</p>

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۶۰	۱۳۳۹	☆ در ۲۷ شهریورماه این سال خط لوله ری - قزوین آغاز بکار کرد .
		☆ قرارداد فروش مواد نفتی به افغانستان در این سال منعقد و در سال ۱۳۴۳ تمدید گردید .
		☆ تقلیل قیمت های نفت خام در خاورمیانه منجر به تشکیل سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) گردید که در سپتامبر ۱۹۶۰ کار خود را آغاز نمود . اعضاء مؤسس اوپک عبارتند از: ایران - عراق - ونزوئلا - عربستان سعودی و کویت . در حال حاضر تعداد اعضا این سازمان ۱۰ می باشد .
۱۹۶۱	۱۳۴۰	☆ خط لوله ری - شاهرود - مشهد افتتاح گردید . ☆ شاهنشاه آریامهر لوله گاز گچساران به شیراز را در ماه نوامبر این سال افتتاح فرمودند . ☆ اولین چاه شرکت نفت ایران پان آمریکن بنام چاه شماره ۱ داریوش در ناحیه قرارداد ایپاک در فلانت قاره خلیج فارس به نفت رسید . ☆ چاه شماره ۵ پازنان در این سال تکمیل شد و با کشف نفت در این ناحیه ، پازنان در ردیف مناطق نفتخیز درآمد . ☆ نخستین چاه نفت در بی بی حکیمه حفر گردید .
۱۹۶۲	۱۳۴۱	☆ دستگاہ بزرگ کاتالیتیک رفورمر در پالایشگاه آبادان بکار افتاد . ☆ تجاری بودن میدانهای کوروش و داریوش شرکت

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۶۲	۱۳۴۱	نفت - ایران - پان آمریکا (ایپاک) مورد تأیید شرکت ملی نفت ایران قرار گرفت .
		✧ دومین سمپوزیوم بین‌المللی نفت در ساختمان اداره مرکزی شرکت ملی نفت ایران تشکیل گردید .
۱۹۶۳	۱۳۴۲	✧ بموجب قرارداد الحاقی شماره ۱ که از تاریخ ۱۱ دیماه سال ۱۳۴۲ بموقع اجرا گذارده شد در برخی از مواد قرارداد نفت تغییراتی بعمل آمد و بموجب آن اصل بهزینہ گذاردن بهره مالکانه از طرف اعضاء کنسرسیوم پذیرفته شد. با اجرای این قرارداد منافع بیشتری نصیب ایران میگردد.
		✧ در این سال کار ساختمان دومین خط لوله زیر دریائی به خارك آغاز گردید . این خط لوله بقطر ۷۶ سانتیمتر از گناوه به خارك در سال بعد تکمیل شد .
		✧ چاه شماره ۱ کرنج و چاه شماره ۳ خارك در حوزه قرارداد به نفت رسید و بهره برداری از منبع نفت کرنج (در آذرماه سال ۱۳۴۳) آغاز گردید .
		✧ شاهنشاه آریامهر بساختمان مرکزی شرکت ملی نفت ایران تشریف فرما شدند و از لوحه یادبود آن پرده برداری نمودند .
		✧ همگام با اقدامات وسیعی که پس از انقلاب ششم بهمن ۱۳۴۱ در جهت پیشبرد شئون مختلفه کشور بعمل آمد جناب آقای دکتر اقبال در ۱۶ آبانماه اینسال

سال شمسی	سال میلادی
۱۳۴۲	۱۹۶۳
<p>بفرمان همایونی عهدہ دار ریاست هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران شدند .</p> <p>☆ در مردادماه بموجب قانونی کلیه فعالیت های مربوط به ایجاد و توسعه صنایع پتروشیمی در شرکت ملی نفت ایران متمرکز و بدنبال آن شرکت ملی صنایع پتروشیمی بوجود آمد که صلاحیت و اختیار هر گونه اقدام - خرید و اجازه هر نوع عمل بازرگانی مربوطه و انعقاد قراردادهای جدید در زمینه پتروشیمی جهت ایجاد واحدهای مختلف اعم از مستقل و مشارکتی با مؤسسات ایرانی و خارجی واجد شرایط و صلاحیت و صدور و فروش محصولات پتروشیمی را دارد.</p> <p>☆ نخستین چاه نفت در رگه سفید در آبانماه سال مذکور حفر گردید که در لایه آسماری به منبع گاز پرفشاری برخوردار کرد . پس از حفر چاه دوم وجود نفت تأیید گردید .</p>	
۱۳۴۳	۱۹۶۴
<p>☆ (در ۲۱ دیماه) بهره برداری از خط لوله منطقه تهران - قزوین - رشت بدست جناب آقای دکتر اقبال ریاست هیئت مدیره و مدیریت عامل شرکت ملی نفت ایران آغاز گردید .</p> <p>☆ قرارداد تأمین و عرضه انواع سوخت هواپیمائی در فرودگاه کابل و قندهار توسط شرکت ملی نفت ایران منعقد گردید .</p> <p>☆ بهره برداری از مرکز نفتی بهرگان ، بندر</p>	

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۶۴	۱۳۴۳	صادراتی شرکت نفت ایران - ایتالیا (سیرپ) واقع در نزدیکی بندردیلم، آغاز شد. این مرکز نفتی در فروردین ماه توسط جناب آقای دکتر اقبال و با پیام شاهنشاه آریامهر رسماً افتتاح گردید.
		✦ تأسیسات بارگیری شرکت ملی نفت ایران و پان آمریکن (ایپاک) در جزیره خارک افتتاح شد.
		✦ در بهمن ماه این سال (برابر با فوریه ۱۹۶۵)
		پنج قرارداد جدید مشارکت بر مبنای ۲۵-۷۵ منعقد و بموجب آن پنج شرکت نفتی با سامی اختصاری لاپکو، دوپکو، ایروپکو، ایمینو کو، لاپکو، اف. پی. سی تشکیل گردید. مدت قراردادها ۲۵ سال از تاریخ شروع بهره برداری تجاری بوده و برای سه دوره پنج ساله قابل تمدید است. مساحت اولیه ناحیه قرارداد شرکتها بر تیب: ۶/۰۳۶، ۲/۲۵۰، ۷/۹۶۰، ۸/۰۰۰ و ۵/۷۵۹ کیلومتر مربع میباشد.
۱۹۶۵	۱۳۴۴	✦ برای نخستین بار در تاریخ صنعت نفت ایران تولید یکروز نفت خام از دو میلیون بشکه تجاوز کرد.
		✦ شاهنشاه آریامهر تأسیسات نوینی را که بمنظور توسعه صادرات نفت خام از جزیره خارک ایجاد شده بود افتتاح فرمودند.
		این تأسیسات شامل ایجساد بزرگترین خط لوله زمینی بقطر ۱۰۷ سانتیمتر از آغا جاری به گناوه بود و قریب ۶/۳ میلیارد ریال هزینه آن گردید.

سال میلادی   سال شمسی

۱۹۶۵   ۱۳۴۴
 ✱ بمناسبت بیست و پنجمین سال سلطنت شاهنشاه
 آریامهر نمایشگاه صنعت نفت ایران در آبانماه سال
 مذکور از طرف شاهنشاه آریامهر و شهبانوی ایران
 افتتاح گردید.

✱ قانون توسعه صنایع پتروشیمی در ماه ژوئیه
 سال مذکور بتصویب رسید.

✱ ساختمان پالایشگاه نفت تهران بظرفیت
 ۸۵/۰۰۰ بشکه در روز آغاز گردید.

✱ بهره برداری از خط دوم لوله نفت اهواز-تهران
 رسماً آغاز گردید

✱ تلمبه خانه ناهید در نزدیکی اهواز توسط
 جناب آقای دکتر اقبال (در ماه نوامبر) افتتاح گردید.

✱ ششمین قرارداد مشارکت بر مبنای ۲۵-۷۵
 منعقد و بموجب آن شرکت نفت خلیج فارس تشکیل
 گردید.

✱ مساحت اولیه ناحیه قرارداد فوق ۵/۱۵۰ کیلومتر
 بوده و شرایط آن مشابه قراردادهای پنجگانه مشارکت
 قبلی میباشد.

✱ شرکت ملی صنایع پتروشیمی قرارداد
 مشارکتی با الاید کمیکال کورپوریشن- Allied Chemical
 Corporation با سهم مساوی (۵۰-۵۰) برای ایجاد یک
 مجتمع پتروشیمی در ایران منعقد نمود. تأسیسات این
 طرح در بندر شاهپور و بندر ماهشهر بنامیگردد و از

سال میلادی   سال شمسی

- ۱۹۶۵   ۱۳۴۴   گازهای کوگرد دار مسجد سلیمان استفاده خواهد شد.
 ✧ قرارداد نهائی تأسیس پالایشگاه نفت مدرس
 بظرفیت سالانه ۲/۵ میلیون تن در سال با مشارکت شرکت
 ملی نفت ایران، دولت هندوستان و شرکت نفت بین‌المللی
 آمریکا انعقاد یافت.
- ✧ قرارداد فروش ۳۵۰/۰۰۰ متر مکعب نفت
 خام به کشور آرژانتین امضاء شد.
- ✧ موافقتنامه کمکهای فنی و اقتصادی با اتحاد
 جماهیر شوروی شامل ایجاد شاه لوله گاز با امضاء رسید.
 ✧ در ۱۴ اسفند ماه آغاز جاری سومین میلیارد بشکه نفت
 خام را از بدو بهره برداری تولید نمود و بحد نصاب جدیدی
 در تاریخ خود رسید. اولین میلیارد در سال ۱۹۵۸ و دومین
 میلیارد در سال ۱۹۶۲ تأمین شده بود.
- ✧ منبع جدید نفت در ملائانی واقع در حوزه قرارداد
 کنسر سیوم کشف گردید.
- ✧ قرارداد جدید نفت بر اساس پیمانکاری با گروه
 فرانسوی اراپ منعقد گردید. این قرارداد با قراردادهای
 عاملیت و مشارکتی که معمول در صنایع نفت جهان میباشد
 کاملاً متفاوت بوده و بموجب آن گروه اراپ بعنوان مقاطعه
 کار مخصوص شرکت ملی نفت ایران کلیه فعالیتهای نفتی
 را با انجام سرمایه گذاریهای لازم بعهده گرفت. مدت
 قرارداد ۲۵ سال از تاریخ شروع بهره برداری تجاری بوده
 و قابل تمدید نخواهد بود. مساحت اولیه ناحیه قرارداد
 در حدود ۲۷۸/۰۰۰ کیلومتر مربع می باشد.

سال شمسی	سال میلادی
۱۳۴۵	۱۹۶۶
<p>☆ ساختمان کارخانه لوله سازی برای تهیه لوله لازم جهت شاه لوله گاز در نزدیکی اهواز آغاز گردید و در تاریخ ۱۲ آذر ماه ۱۳۴۶ افتتاح گردید .</p> <p>☆ در ماه مارس این سال شرکت ملی گاز ایران که یکی از شرکت های تابعه شرکت ملی نفت ایران است تأسیس گردید . وظیفه اصلی محوله این شرکت نظارت و اداره پخش گاز و گاز مایع در داخل کشور و صدور آن به خارج از کشور میباشد .</p> <p>☆ در ژوئیه این سال قراردادی بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت نفت بین المللی آمریکا جهت ایجاد شرکت سهامی شیمیائی خارك با سرمایه هفت میلیون دلار به امضاء رسید . در این مشارکت طرفین قرارداد بالسویه شرکت دارند .</p> <p>☆ در مرداد ماه ۱۳۴۵ شورای عالی صنایع پتروشیمی و هیئت وزیران اساسنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی را مورد تأیید قرار دادند .</p> <p>☆ بهره برداری از منطقه کوروش دومین منبع نفتی شرکت نفت ایران پان آمریکن (ایپاک) آغاز گردید .</p> <p>☆ قرار داد ساختمان و نظارت قطعه دوم طرح شاه لوله گاز با مؤسسه خیم بروم اکسپورت شوروی بامضاء رسید .</p> <p>☆ منبع جدید نفت خام در منطقه نوروز در خلیج فارس توسط شرکت ایران و ایتالیا (سریپ) کشف گردید .</p>	

سال میلادی   سال شمسی

۱۹۶۶   ۱۳۴۵   ✨ تجاری بودن میدان ساسان «لایکو» رسماً مورد تأیید شرکت ملی نفت ایران قرار گرفت .

✨ قرارداد مربوط به مشارکت شرکت بی-اف گودریچ آمریکا با شرکت ملی صنایع پتروشیمی در شرکت ملی نفت ایران امضاء رسید . بموجب این قرارداد شرکت ملی صنایع پتروشیمی برای ایجاد یک مجتمع پتروشیمی در آبادان با شرکت بی-اف گودریچ مشارکت خواهد نمود که ۷۳ درصد آن متعلق به شرکت ملی صنایع پتروشیمی و ۲۶ درصد آن متعلق به شرکت دیگر خواهد بود .

۱۹۶۷   ۱۳۴۶   ✨ روز هفتم خردادماه قرارداد الحاقی شماره «۲۰» مربوط به استرداد ۲۵ درصد ناحیه قرارداد کنسرسیوم و همچنین تحویل نفت اضافی به-برای فروش بکشورهای اروپای شرقی امضاء شد .

✨ شاهنشاه آریامهر با قطع نوار سه رنگ اجازه شروع عملیات ساختمانی شاه لوله گاز را صادر فرمودند (۱۳ آذر ماه) . علوم انسانی

✨ آزمایشگاه تحقیقاتی نفت در شهر ری افتتاح گردید .

✨ منبع جدید نفت خام در منطقه نوروز در خلیج فارس بوسیله شرکت نفت ایران و ایتالیا و منبع جدید نفت در چشمه خوش در نزدیکی اهواز توسط شرکت سهامی اکتشاف و تولید نفت ایران کشف گردید .

✨ تأسیسات نوین بارگیری بندر ماهشهر بدست

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۶۷	۱۳۴۶	مبارک اعلی حضرت همایونی شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید . * شبکه آزمایشی گساز شیراز در ماه ژانویه کشایش یافت .
		* در ژانویه این سال مراسم بهره برداری از شبکه آزمایشی گاز روستای گویم در نزدیکی شیراز انجام پذیرفت .
		* آغاز بهره برداری از میدان کوروش دومین منبع نفتی شرکت نفت ایران پان امریکن (ایپاک) انجام گرفت . * ساختمان پایشگاه مدرس در ماه ژانویه آغاز گردید . این پالایشگاه که بر اساس موافقت نامه سه جانبه شرکت ملی نفت ایران ، شرکت نفت بین المللی امریکا و دولت هند است در نوامبر سال ۱۹۶۵ با مضاء رسید . ظرفیت پالایشگاه بمیزان ۵۰/۰۰۰ بشکه در روز بر مبنای نفت خام داریوش از حوزه خلیج فارس میباشد . آغاز بهره برداری آزمایشی پایشگاه مدرس در ۱۰ ژوئن ۱۹۶۹ صورت گرفت .
۱۹۶۸	۱۳۴۷	* قرارداد فروش ۲۵ هزار تن فرآورده های نفتی بکشور افغانستان در ماه ژوئیه با مضاء رسید . * تأسیسات بهره برداری و صدور نفت میدان ساسان شرکت نفت لاوان (لاپکو) در جزیره لاوان بدست مبارک شاهنشاه آریامهر افتتاح و اجازه آغاز عملیات بهره برداری صادر گردید .

	سال شمسی	سال میلادی
☆ در اردیبهشت ماه ۱۳۴۷ پالایشگاه مدرن تهران بدست مبارك اعلي حضرت همایون شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید .	۱۳۴۷	۱۹۶۸

☆ قرارداد خرید قسمتی از ماشین آلات و لوازم مورد نیاز تأسیسات شاه لوله گاز و تصفیه خانه بید بلند با شرکت Brefcon انگلیس منعقد گردید .

☆ يك قرارداد جدید بر اساس پیمانکاری جهت انجام عملیات اکتشافی و بهره برداری نفت در حوزه فارس با کنسرسیوم اروپائی مرکب از :

ERAP, ENI, PETROFINA, HISPANOIL و OeMV در تاریخ سوم ماه مارس با امضاء رسید . این قرار داد از بیشتر جهات شبیه قرارداد پیمانکاری اراب می باشد .

مساحت ناحیه قرارداد ۲۷/۲۶۰ کیلومتر مربع با اضافه ۳ میل از آبهای ساحلی بوده و مدت قرارداد ۲۵ سال از آغاز اولین بهره برداری تجارتي میباشد . این قرارداد غیر قابل تمدید است .

☆ يك منبع جدید نفت در خلیج فارس در ناحیه قرارداد اراب نزدیکی جزیره سیری کشف شد .

☆ منبع گاز طبیعی در سرخس خراسان بوسیله شرکت ملی نفت ایران کشف شد . ذخایر گازی ثابت شده این منبع در حدود ۱۸/۵ تریلیون پسی مکعب برآورد شده است .

☆ قرارداد بسا کشور عربستان سعودی برای

سال میلادی	سال شمسی	توضیحات
۱۹۶۸	۱۳۴۷	تهدید حدود و بهره برداری از فلات قاره مشترک بین ایران و عربستان سعودی در تاریخ ۲۴ اکتبر باامضاء رسید.
		✱ در آوریل اینسال امضاء شش موافقت نامه مربوط به تولید و خرید و فروش محصولات پتروشیمی بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران و هیئت اقتصادی کشور مغرب انجام گرفت.
		✱ قرارداد طرح نوسازی و توسعه پالایشگاه کرمانشاه با شرکت هلندی کنستینانتال اینجینیرینگ در ماه سپتامبر باامضاء رسید.
		✱ چاه شماره ۳۱۱ مسجد سلیمان که به گاز برخورد و فوران کرده بود مهار شد.
		✱ بهره برداری از دستگاہ عظیم کت کرا کر در پالایشگاه آبادان آغاز شد.
		✱ در ماه آوریل قرارداد ساختمان تصفیه خانه گاز و ایستگاه کمپرسور و دستگاہهای مربوطه در بیدبلند با شرکت کاستن پرمن انگلیسی برای رساندن روزانه ۱۶۵۰ میلیون فوت مکعب گاز تصفیه شده به خط اصلی شاه لوله گاز جهت مصرف داخلی و صدور بکشور شوروی منعقد گردید.
		✱ منابع جدید نفت در ماله کوه و شادگان کشف شد.
		✱ بنزین سوپر، فسرآورده ممتاز پالایشگاه

سال شمسی	سال میلادی
۱۳۴۷	۱۹۶۸
تهران در ۴۵ جایگساف فروش در تهران و شهرستانها عرضه شد.	
۱۳۴۸	۱۹۶۹
<p>☆ بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت امریکائی کنتینانتال قراردادى بر اساس پیمانکاری بمنظور انجام عملیات اکتشاف و بهره برداری نفت از قسمت دیگری از اراضی استردادى کنسرسيوم واقع در شمال بندر عباس در تاریخ ۶ آوریل باامضاء رسید. مساحت ناحیه مورد قرارداد بالغ بر ۱۲/۸۶۰ کیلومتر مربع بوده و مدت قرارداد ۲۵ سال از تاریخ اولین بهره برداری تجاری بوده و غیر قابل تمدید می باشد.</p> <p>مفاد قرارداد از بیشتر جهات شباهت بقرارداد با گروه فرانسوی اراپ داشته منتهی در این قرارداد شرکت نفت کنتینانتال موظف پرداخت ۱۰ میلیون دلار پذیره نقدی و مدت دار می باشد.</p> <p>☆ قراردادی با شرکت ملی نفت الجزایر (سوناتراک) امضاء شد که بموجب آن ۷۱ نفر از کارشناسان صنعت نفت ایران به آموزش کارکنان شرکت ملی نفت الجزایر خواهند پرداخت و این توفیق دیگری است که شرکت ملی نفت ایران در گسترش فعالیت های خود در کشورهای شمال افریقا بدست آورده است.</p> <p>☆ در آوریل ۱۹۶۹ تولید نفت خام حوزه قرارداد کنسرسيوم به ۱۰ بلیون بشکه بالغ گردید و بدین ترتیب فصل تازه ای در زمینه تولید نفت ایران</p>	

سال شمسی	سال میلادی
۱۳۴۸	۱۹۶۹
کشوده شد. دیگر کشورهایی که این مرحله را پشت سر گذارده اند به ترتیب عبارتند از:	
امریکا - شوروی - ونزوئلا - کویت و عربستان سعودی که دو کشور اخیر در سال ۱۹۶۸ بدین پایه رسیده اند.	
<p>۳۱ روز شنبه ۳۱ خرداد ۱۳۴۸ مطابق با ۲۱ ژوئن ۱۹۶۹ شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو با تشریف فرمائی به اداره مرکزی شرکت ملی نفت ایران نمایشگاه شصت سال صنعت نفت ایران را پس از عرض گزارش جناب آقای دکتر اقبال افتتاح فرمودند.</p> <p>شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانواز قسمتهای مختلف نمایشگاه بازدید و دفتر یادبود را امضاء فرمودند.</p>	
۱۳۴۹	۱۹۷۰
<p>در حضور شاهنشاه و حضرت نیکلای پادگورنی رئیس جمهوری اتحاد شوروی شاه لوله گاز ایران و شوروی افتتاح شد.</p> <p>شاهنشاه تأسیسات شرکت نفت بین المللی دریائی ایران را افتتاح فرمودند.</p> <p>مذاکرات «سرنوشت نفت» بین ایران و شرکتهای عضو کنسرسیوم هبئی برافزایش قیمت نفت بنفع ایران خاتمه یافت و افزایش قیمت نفت مورد قبول کمپانیها قرار گرفت.</p> <p>در چهاردهم بهمن ماه ۴۹ وزیر دارائی شکست مذاکرات نفت تهران را با کمپانیها اعلام کرد و سرانجام</p>	

سال میلادی	سال شمسی	
۱۹۷۰	۱۳۴۹	کنفرانس تاریخی تهران تحت رهبری وبه‌اب‌تکار شاهنشاه آریامهر در ۲۷ بهمن به پیروزی بزرگی دست یافت و کمپانیهای نفتی تسلیم نظریات معظم‌له شدند و قیمت‌های نفت افزایش یافت.
۱۹۷۱	۱۳۵۰	قرارداد ایجاد يك مجتمع عظیم پتروشیمی بین ایران و ژاپن امضاء شد.
		قیمت نفت بعلت کاهش ارزش دلار ۸/۴۹ درصد افزایش یافت.
		شاهنشاه مرکز پژوهش صنعت نفت را افتتاح فرمودند.
۱۹۷۲	۱۳۵۱	شرکت ملی نفت اعلام کرد که ۹۹ درصد سهام واحدهای نفتی بمردم عرضه میشود.
		در پیشگاه شاهنشاه آریامهر طرح چهارم خارك گشایش یافت.
		گفتگوهای نفتی نمایندگان ایران و کنسرسیوم بمنظور بهبود شرایط قرارداد در چند مرحله انجام شد.
		شاهنشاه در کنگره ملی بزرگداشت دهه انقلاب طی فرمایشات تاریخی خود دوراه حل پیمش پای کمپانیهای نفت قرار دادند.
		با توافقی که در سن موریتس بعمل آمد کلیه تأسیسات نفت به مالکیت ایران درآمد.

	سال شمسی	سال میلادی
مذاکرات کارشناسان شرکت ملی نفت و کنسرسیوم برای عقد قرارداد جدید آغاز شد.	۱۳۵۲	۱۹۷۳
درسوم خرداد قرارداد ۲۰ ساله نفت در تهران امضاء شد و سرانجام در روز نهم تیر ماه ۱۳۵۲ شاهنشاه قانون جدید نفت را توشیح فرمودند و کتاب ۷۰ ساله نفت ایران بسته شد و دوران طلائی صنعت نفت ایران آغاز گردید.		

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی